

באים להפרישו, וגם זה לא ידעתי מהיכן למד, דמרשב"ג אין ללמוד כי אם בדבר שעכ"פ עושה איסור.⁶

והשני, מעיקרא דדינא הא ודאי חביריו לא אמרו דבריהם מפני חובה, דהיכן מצינו חיוב לאפרושי מאיסורא בממון דידן? ועל כרחק מה שאמרו אמרו רק ממדת חסידות, ועל זה בא מעלתו להשיב מפני ראייה זו, ועל זה אין לו ראייה גמורה מהכא, דהא לפירוש א' בתוס' במרובה שם [ד"ה והצנועים] דוהצנועים כו' קאי על שאר ימות השנה, הרי מצד הצניעות וחסידות להפרישו ולא סמכו על הלעיטהו כו'.

סימן לד

לידידי רב מחו' הרב הגדול כבוד רבי אלחנן דיין מצויין בק"ק בערלין ג"י.

אומול בערב יום הביא לי בידו גיסו היקר מוהר"פ את מכתב קדשו דרו"מ מיום ה' העבר, חן חן לו על

6 עיי' דגול מרבבת בשו"ע שם על דברי הש"ך הנ"ל. ובגליון רבנו שם כתב "עיי' מג"א סי' שמו ס"ק ד, ואיני יודע מאין פשיטא לו להש"ך, ואי מפרק מרובה סט, א דאמר רשב"ג בשאר ימות השנה הלעיטהו וכו', י"ל שאני התם דבין כך ובין כך עובר על איסור גזל ובאותו דבר שעשה רשעות עכ"פ, אין אנו מצווים שלא יעשנו באיסור אחר עוד. וגם זה משמע ברמב"ם בפירוש המשנה פ"ה דמעשר, דדוקא מחמת דאיסור גזל חמור מאיסור כרם רבעי שנפרישו. ועיי' פרי מגדים על המג"א המצויין לעיל, ט"ז או"ח סי' תמח ס"ק ד, שו"ת בית יצחק (לאב"ד לבוב) חלק או"ח סי' כט אות ד, שו"ת פרי יצחק ח"א סי' ג, וראה לעיל האו"ח סי' טו (עמ' ג).

7 עיי' שו"ע יו"ד סי' קנז ס"א ברמ"א "ובמקום שאמרו כל מי שיש בידו למחות ואינו מוחה הוא נתפס באותו עון, מ"מ בדבר שיש חשש סכנה אין צריך להוציא ממונו על זה. ועיי' פתחי תשובה שם ס"ק ה שהביא בשם ספר תיבת גמא שמסתפק דאם אין חשש סכנה אפשר דמחוייב לבזבז כל ממונו דמ"ע דהוכח תוכיח הוא מטעם ערבות והוי כאילו הוא עושה הל"ת. וכתב הפ"ת דמדברי הרמ"א בסי' שלד סעי' מה משמע דגם בלי סכנה אינו צריך להוציא ממון לקיום מצות הוכח תוכיח. ועיי' ביאור הגר"א שם שמביא ראייה מהגמ' בסנהדרין עג, א דבעינן קרא לענין הצלת נפשות שצריך להוציא ממון על זה, משמע דלולי קרא א"צ להוציא ממון, ומשמע דגם חומש כבמ"ע אין צריך. וחובת אפרושי מאיסורא י"א שגם הוא מדין מצות הוכח תוכיח, עיי' שו"ת כתב סופר חיו"ד סי' פ"ג, וראה לעיל ח"א כתבים סי' יט הערה ג. ובטעם הדבר שא"צ להוציא ממון לזה, עיי' אמרי בינה האו"ח דיני שבת סי' א שכתב "דאף דכתיב בכל מאווד היינו חובת הגוף שבכל פעם שבא החיוב עליו חיובא דגופא הטילה תורה על בר ישראל לבזבז כל ממונו שלא יעבור ועד שליש בקיום עשה אבל דבר שאין קבוע לו זמן ויכול להזדמן בכל עת כמצות תוכחה אינו חייב להפסיד ממונו".

למ"ד דעל מנת לא בעי תנאי כפול קשיא על שמואל גופיה שתקן והאריך כולי האי⁴, יאמר על מנת ולא יצטרך לכפילות, וצ"ל שכמו דמתרצי הסוברים דלא בעו בגיטין וקדושין כלל תנאי כפול, דשמואל לרוחא דמילתא אתקין וכדאיתא בהר"ן [גיטין לו, ב], כן יאמר האומר דעל מנת א"צ תנאי כפול דשמואל לרוחא אתקין, ועל כן גם מציגי הנוסח לא עברו על תקנת שמואל. ועל כן גם הערת הקושיא על הנוסח מן מעשה קודם לתנאי אינה אלא דהכא נמי לרווחא דמילתא היה להציג הנוסח שלא יהיה מעשה קודם לתנאי אף שאומר על מנת, כמו דהנוסח לכפול התנאי לרווחא, אבל שיהא מיתוש אם עשה כנוסח זה שתהיה אסורה מן התורה, אטו העושה לא כתקנת שמואל בגיטא דשכיב מרע במה שהוא לרווחא התנאי בטל.

ומה שחלק מעלתו על חביריו שאמרו לפזר ממון כדי לזכות גט למומרת שתזנה פנויה ולא תזנה אשת איש, והביא ראייה מדקיי"ל כרשב"ג במתני' בפ"ה דמעשר שני [מ"א], ובמרובה דף סט ע"א דהלעיטהו לרשע כו', לענ"ד יש להתיישב בזה בשתיים, האחד ממה שכתב הרמב"ם בפירוש המשניות [שם], משום דגזל עבירה חמורה מעבירה דרבעי, (וכעת מידי כותבי נפל בלבי דאולי לשון הלעיטהו דאמר רשב"ג דחקתו, דהול"ל האכילהו, ואולם הלעטה הוא דבר מועט נקל כנראה מתרגום בפסוק הלעיטני נא מן האדום כו' [בראשית כה, ל] * וס"ל דה"ה במעט וקל בערך חבירו נופל לשון הלעטה) והכא נהפוך דהא האיסור אשת איש חמור (ואף למה שכתב בתשובת מהר"י מיינץ סי' יב דנכרי הבא על בת ישראל מקרי ערוה דקנאים פוגעים בה כמו דפוגעים בו בישאל הבא על עכו"ם, מ"מ אשת איש שהוא במיתת ב"ד באין ספק חמור הימנו עוד).

ואל ישיבני דמומרת עוברת גם על עבירות חמורות כזנות אשת איש וחמורות עוד יותר מזה, דאשיב לו דלאו בהאדם תלוי, דודאי מי שידענו בו שאוכל חלב, כשבא לפניו לאכול גבילה ובידינו להפרישו מצוין אנו להפרישו, והא דרשב"ג רק בדבר זה שהוא עושה איסור עכ"פ אין אנו מצווין להפרישו מאיסור אחר שיש עוד באותו דבר. ומה שכתב הש"ך יו"ד סי' קנא סק"ו ומעלתו הביא, דמומר אין צריך להפרישו ג"ל נמי כוונתו במומר לאותו איסור שאנו

4 בגיטין עה, ב בגט שכיב מרע שיאמר אם לא מתי לא יהא גט, אם מתי יהא גט, אם לא מתי לא יהא גט.

5 עיי' רש"י שם שפירש "הלעיטני, אפתח פי ושפוך הרבה לתוכה" כו'.

הבעל שחייבתה התורה בו אינה חסירה שהרי נתן כיון דהמעשה מיוחסת לשניהם.

אמנם גתייבתי כי אין דרך זה מוציא אותנו מכל מה שיש לדקדק בדבר, והוא חדא דלשון התוס' יומא מ"ג ד"ה אשה מסעדתו "דהאשה האוחזת בידו כו' דהוי כאלו עשתה אותו" ולא כתב דהוה כאלו עשתה אותו גם היא, משמע דלהאוחז לחודיה מייחסים המעשה.

שנית, אכתי תיקשי, או יהיה דין חדש, בעשיית ציצית דג"כ הוזהרה התורה שנכרי לא יעשה דכתיב בני ישראל כו', נימא דאם הטיל ישראל ציצית ונכרי אוחז בידו פסול, משום תוספת עשייה כדאמרינן בטבילה דמיעטה התורה אשה, והכא נמי מיעטה התורה נכרי.

שלישית, בשחט ישראל ונכרי אוחז בידו יהיה שחיטה פסולה, כיון דגם בעשה כל אחד שחיטה בפני עצמו היינו בכל אחד סכיניו בידו וכל אחד שחט לעצמו רוב סימן, זה לצד הראש וזה לצד הגוף פסולה כדאיתא בשו"ע יו"ד סי' ב' סעי' יא, וכיון דבאוחז בידו מחשבינן כאלו עשה זה וגם זה, הרי שחט נכרי ושחט ישראל ולפסול.

רביעית, יקשה ממה שכתב הרמב"ם פי"א הי"ד מהל' שבת "גדול אוחז בקולמוס וקטן אוחז בידו פטור", ובשלמא אי להאוחז לחודיה תיחוס המעשה שפיר פטור, אלא אי אמרת דהוה כאלו עשה כל אחד ואחד מעשה זה, א"כ הרי עשה הגדול מלאכת הכתיבה ואמאי פטור.

ולית לך לומר כדרך זה ובשינוי קצת, והיינו דמה דמייחסים המעשה לשניהם אין רואים אותו כאלו כל אחד עשה לבדו כי אם כאלו נעשה המעשה מבינייהו, ובהאי דפריה בפשטות יותר פסולה הטבילה, כיון דלא נעשית כולה ע"י איש, ובשבת נמי גיחא דפטור דהוה שנים שעשאוהו וכשנים אוחזים בקולמוס וכותבים דפטורים כדאיתא בפ"א משבת הט"ו, זה אינו, חדא דבזה שוב לא נרויח מאום, דאכתי תיקשי כל הני ג' קושיות ראשונות, וגם תיקשי שוב דגם בגט יהיה פסול באחר אוחז בידו, כיון דאין הנתינה כולה מהבעל, ותו דגם על הרמב"ם עצמו לא תעלה ארוכה, דא"כ תיקשי רישא בקטן אוחז הקולמוס והגדול אוחז בידו דחייב, אמאי הא הוה שנים שעשאו.

ולומר כיון דהאי דשנים שעשאוהו פטורין ילפינן מבעשותה אחת מכל מצות ד' ולא שנים שעשאוהו, א"כ זהו דווקא בששניהם מצווין ושניהם עושים מצות ד' אשר לא תיעשה, אבל אם האחד אינו בר חיובא הוה כזה יכול וזה

טרחתו, ואם כי לסוף לא הוצרכתי לכך הנני מחזיק לו טובה הרבה על טוב רצונו כאלו היה לי תועלת מטרחתו.

ובדבר הערתו בדברי תורה, אף כי איננו נחוץ למעשה ואם כי הטרדא והעבודה רבה בימים אלו בעיר רבת עם ישמרם ד' פה, לוקח אני מועד קצת להשיב, בחושבי אולי אשיב לכבודו גמול מה פן אעשה לו עונג יו"ט בדברי כאשר ידעתי בנפשי אשר אתענג בבוא אלי בימי חג מכתבים מאוהבי.

והנה כתב מעלתו, שאם אחר אחז ביד הבעל בעת מסירת הגט לאשתו נראה לו לפסול, וחיליה ידיה ממתני' דמסכת פרה פרק י"ב משנה י' "אם אחזה בידו אפי' בשעת ההזיה פסולה" מוכח דהאוחז הוא העיקר, ולכן גבי נתינה אם אחר אוחז בידו לא מיקרי הוא הנותן עכ"ל.

אפריון נמטייה ליה על הערתו כהוגן, אבל לחדש דבר לא נמצא ממנו אף רמז בש"ס ופוסקים ותשובות גדולי ישראל חובה עלינו לטרוח ולייגע אף הרבה לחלק בין העניינים, וביותר כי זה אינו דין חדש לגבי גט אשה לבד, כי אם לכמה דברים שפסולים בנכרי נימא שאם עשאו ישראל ונכרי אוחז בידו יהיה פסול, ואיך אפשר דכל כהאי לא ישתמט שום פוסק להזכירו¹, וכש"כ לחלק בענין זה לענ"ד אין צורך ליגיעה וטורח, ובהשקפת ראשונה היה נ"ל הסברא כך, דבאוחז ביד העושה מעשה מה, אנו מייחסים המעשה לשניהם, וכאלו זה עשה וזה עשה, ומש"ה בהאי דפריה דאיתר מלת איש לומר לך איש ולא אשה, הרי צוה ד' יתברך בשת"ג דאשה לא תטבול והכא הרי הטבילה, ולאו משום מחוסר טבילה דאיש אנו פוסלין כי אם משום תוספת טבילה דאשה, ומסתברא דאח"כ אלו הטבילה אשה מקודם לבדה ואח"כ הטביל איש או להיפך והוה בו פסול, כיון דמ"מ יש כאן טבילת אשה אשר התורה הקפידה עליה, אבל בנתינת הגט לא מצינו שהקפידה על נתינת אחר, ובודאי אלו לקח אחר להגט אחרי כתיבתו ומסרו לה, הדין דיחזור הבעל ויטלנו הימנה וימסרנו לידה, ועל כן גם באוחז אחר ביד הבעל בעת נתינתו לידה אין מיחוש, דעל התוספת שנתנו גם איש אחר הא על זה לא מצינו שהקפידה התורה, ונתינת

1 עיי' תבואות שור סוף סי' ב שפסק לענין שחיטה שאם הכשר סכיין בידו ואוחז הפסול ביד הכשר ושחט פסולה דכת הפסול שחטה. ועיי' מנחת חינוך מוסף השבת אות לד שכתב: "ונראה דבגט וסת"מ ג"כ האי דינא דהפסולים לכתוב אם אוחזים בקולמוס והכשר אוחז בידם כשר ולהיפך פסול וצ"ע שלא הביאו הפוסקים דין זה גבי סת"מ וגיטין". ומציין לדברי התבואות שור הנ"ל.

הכי כשהשני הוא גדול חייב דאינו שנים שעשאו כי אם הוא לבד עשאו.

אמנם בנתינת גט אשה, דאם גם יקרב גט אליה לא יועיל עד שיעשה עוד פעולה שיתלחל מתניו או יפתח ידו כדאיתא ריש סי' קלח, הנה אלו כח ידו לא היה לו לענעה, לא היה השני לבד יכול לעשות ע"י אחיותו מעשה הצריכה להקרא נתינה, ועל כן מיוחסת המעשה רק להראשון, ומשום הכי כשר גם כשאחר אוחז בידו.

כנלע"ד לכאורה עד לעשותות שאנן.

מחר ידידו הרוש"ת

הק"ש איגר

בשולי המכתב

ואי"ד דחביבותא דרו"מ גבאי כולי האי, אימא ליה מילתא עוד בהא דאמרינא דאין סברא לומר דב' שעשו והאחד אינו מצווה דיהיה השני חייב. לכאורה היה נ"ל הכרח לומר כך, משום דלכאורה קשה לי על שיטת האור זרוע ומהרש"ל בש"ך יו"ד סי' ב' דגוי וישראל אוחזים בסכין שחיתתן כשרה, דהא הראשונים הקשו בחולה שיש בו סכנה אמאי שוחטים לו ועוברים על איסור סקילה, נימא לנכרי ולנחור ולא יהיה כי אם איסור לאו, ותירצו דא"כ יעבור על כל כוית וכוית משום נבלה, וטוב לעשות איסור חמור פעם אחת מעשיית איסור קל רבות פעמים, וקשה לי, אכתי מי ניחא, נימא לנכרי שיאחז ג"כ בסכין וישחוט, ויהיה שנים שעשאו ולא יהיה בו איסור תורה כלל². והיה נראה להוכיח מזה דדוקא בשניהם מצווים מקרי ב' שעשאו, ועל כן נכרי וישראל ששוחטים הישראל חייב, וע"כ לא נועיל בזה מאום.

אבל באמת אינו מוכרח, די"ל דהאור זרוע יתרץ קושיא זו בפשוט, דהא אין עושין לחולה שיש בו סכנה על ידי נכרים, ומאן דמתרץ תירוצי הנ"ל משום דיעבור על כל כוית, יסבור באמת לא כהאור זרוע כי אם כפסק הש"ע דנכרי וישראל ששחטו שחיתתן פסולה.

ואומר בזה פרפרת אחד דהט"ז תמה בסי' ד' סק"ד על תב"ח ע"ש, ולכאורה אינו מובן דהא קי"ל בש"ע דגרי וישראל שחיתתן פסולה. ועל כרחך צריך לומר דתמיהתו כך, מנא ליה לתב"ח להקשות דילמא סבר הר"ן כהאור זרוע

2 עיי' לעיל ח"א כתבים סי' יד (עמ' רלט) שדן בקושיא זו.

אינו יכול, דחייב היכול הנה בלעדי דלא מסתבר למימר הכי, גם לא יהיה לנו לתועלת, דגהדר לקושייתנו בגדול אוחז הקולמוס אמאי פטור וכיון דמיוחסת המעשה גם לו ואף דהוה כאלו גם הקטן האוחז בידו עשה, הא הקטן הוה כאינו יכול.

ועל כן נראה לי דחילוק יש, ושני אופנים יש, (ולבל נצטרך להאריך, נכנה לזה שעושה המעשה ראשון, ולזה האוחז בידו שני), אופן א' אם יכולה המעשה להעשות ג"כ על ידי אחיות השני לבד גם אם לא יפעל הראשון מאום בכח תנועתו (ר"ל גם אלו היה ידו יד כהה ולא כח לו להניעה כלל לברו, מ"מ היתה המעשה יכולה להעשות על ידי אחיות השני לבד).

אופן ב' שאי אפשר להעשות על ידי אחיות השני לבד אבל יכולה להעשות שפיר על ידי הראשון לבד, ואומר דבאופן הראשון תיוחס המעשה להשני לבד כיון דעל ידו יוכל להעשות, ואולי באופן השני דהשני אינו יכול לעשות לבדו והראשון הא יכול עשות לבדו בזה תיוחס המעשה להראשון לבד, והרי זה אינו זר בסברא (דהרי אני מניח סברתו דרו"מ שהאוחז עיקר, אך אני מחלק שבאם הוא אינו יכול, וחבירו יכול אז השני עיקר וזהו ודאי מלתא דמסתבר).

ובזה לפענ"ד יתוקן הכל ונבאר על סדר קושיותינו הנוכחים (א) בטבילת איזוב, דאין בו כי אם תנועה בעלמא להוריד האיזוב אל המים, ואלו גם האוחז האיזוב היתה ידו כהה, מ"מ אם יאחזנה אחר ויורידה מטה עד יהיה האיזוב טבול, ובוזה הא מיוחס המעשה רק להשני, ע"כ הטבילה פסולה, ולשון התוס' כפשוטו "דהוה כאלו עשתה אותו" שדקדקנו דר"ל כאלו עשתה היא לבדה.

(ב) **בעשיית** ציצית דאינה תנועה לבד כי אם צריך פעולה, ואם הראשון לא יעשה, הנה על ידי אחיות השני לבד לא יעשה, ובוזה מיוחסת המעשה אך להראשון, מש"ה כשר גם באוחז נכרי בידו של ישראל.

(ג) **וכן** בשחיטה דצריך פעולה להכניס הסכין לתוך הסימנים ושיתכחו, גם באוחז נכרי כשר, דמ"מ רק למעשה ראשון יחשב, דע"י אחיות השני לבד לא היה המעשה עשוי.

(ד) **ואולם** בכתיבה דאינו כי אם תנועה למשוך הקסת מעלה ומטה כפי תמונת האותיות, וכשיגיע אך הדיו על הנייר ירשום עליו, ובודאי גם אלו היתה יד הראשון כהה בל תתנועע, יכול האוחז בידו למשכה אנה ואנה ותומשך הקולמוס אתו ותרשום, על כן הוה רק מעשה דהשני, משום

היום מעט שיחי כי לא יתנני הזמן הרבות בדברים, ובפרט במקום שא"צ לידי כי לא אלמן ישראל במחוזות אשר סביבו מרבנים מופלגים, ועיקר תשובתי מפני הכבוד כי ראיתיו כי ידיו רב לו למשקל ולמטרי. והיות רבות דבריו בעיני אך דרך פלפול, ולזה העת לא עת לי להשיב.

אך אחת אומר, אשר ראיתי בחפזי שמעלתו אומר וכו' ומשלש שביצא קול פסול לכ"ע פסול לעדות אשה מיהו¹, וכמדומה אני שסובר מעלתו דמשום חומרא דאישות (מרמות) ולדעתי העניה והקלה כמות שהיא אינו כן אלא משום דדברו ביצא קול וחשוד על עריות, על כן אמרו דלעדות אשה פסול ומשום דחשוד על הדבר לא דן ולא מעיד, אבל ביצא קול על שאר עבירות מאן דמכשירו לעדות מכשירו גם לעדות אשה.

אבל מה שכתב מעלתו דברגלים לדבר כ"כ אפשר כ"ע מודים זהו ניתן להאמר אך אם כדברי מעלתו שיש עדים זוכרים ומעידים מגניבת הנסרים, בל ידעתי מהצורך יותר לפסולו.

גם תשובתו על דברי בורות של הפורץ לאמר דא"ר לחלוק למותר המה וקורא אני ע"ז "אל תען כסיל כאולתו", וזהו שאמרתי שרוב דברי מעלתו בעיני אך דרך פלפול כי לית דין צריך בושש שהעד הוא עד פסול וא"צ לפניו שצריך חליצה, עד שאני תמה אשר פשוט בעיני מעלתו דרך חליצה צריכה ושאלה"כ מותרת לישב עם בעלה זה, וגם בזה הצריך מעלתו לדון משום שהתרה והזהר מזיד והלא הרבה יש לדון מה יהי דינה גם אחר החליצה, שהרי בנשאת בין שוגג בין מזיד דינה כאשת איש שנשאת שי"ג דרכים בה (וכדאיתא בס"י קנ"ט [ס"ב]), ולא מבעי למ"ש מעלתו דהני עדים החותמים היו גמי עדי מסירה והרי נמסר בפני עדים פסולים מה"ת, וצריכה חליצה מה"ת, אלא אף אם נמסר בפני עדים אחרים כשרים, מ"מ כיוון דפסול הגט מדרבנן מיהו ודאי משום דהוה מזויף מתוכו, והרי רק בספק דרבנן אמר הרא"ה (ובש"ע קס"ד [ס"ז]) דתשב עם בעלה לא בודאי מדרבנן, ומ"מ איני דן בדבר, כי מסתמא יש למעלתו טעם בדבר, או א"א לו להעמיד הדת כולי האי על תילה כי לא ישמעו לו, ואני מזכיר זה רק למען הגיד שעכ"פ א"צ לפניו שצריכה חליצה.

ואשר שאל מעלתו שאחרון דינו של הבור ולא ירא חטא (שסידר הגט אם כי לא ידע מה קאמרי רבנן, וכ"ש שאינו כשר כלל לסדר גיטין וקדושין, ועל רוע מעשיהו כי בשמים יתחזק, בעוות ועיקול מעשיו, ושתיים רעות עשה,

דשחיטה כשרה היא זו, אולם לפי מה שכתבתי שפיר קשה קושית הב"ח על הר"ן, דהא הוא ז"ל פרק יוה"כ מרא דתירוצ זה דמשום הכי לא אמרינן לנכרי לנחור משום דיעבור על כל כזית, ולא גיחא ליה בתירוצ שלנו דאין עושים דברים הללו על ידי נכרים, ועליו יקשה קושייתנו דאכתי נימא לנכרי שיאחזו ג"כ בסכין, ועל כרחק צריך לומר דסבירא ליה כפסק הש"ע דשחיטה כזו פסולה, וקשה קושיית הב"ח שפיר.

שוב ג"ל שמה שכתבתי ליישב קושיתי על הר"ן לומר דסבירא ליה כפסק הש"ע דישאל ונכרי שאחזו בסכין וכו' שחיתתן פסולה אינו מספיק, דאכתי יקשה נימא לקטן שיאחזו ג"כ בהסכין ויהיה שחיתתו כשירה דהא השוחט עמו לא גרע מעומד על גביו ויהיה מוכרח שוב דאם האחד אינו מצווה חייב המצווה.

ולומר כיוון דכל שוחט הוה מקלקל ומאי דחייב בשוחט בשבת הוא משום דמוציאו מידי אבר מן החי ומתירו לאכילה, וכיוון דקטן רוב מעשיו מקולקלים כדקי"ל בחרש שוטה וקטן בשוחט האם דמותר לשחוט הבן אחריו ביו"ד סי' ט"ז ס"ט, ובעומד על גביו דשרי משום דראינו דאינו מן הרוב, אבל מ"מ כשנותנים לו לשחוט ולעמוד על גביו אנו אומרים מסתמא יקלקל ונראה ברעת שחיתתו, ואף דאם אחר אוחז עמו בסכין מסתמא לא יקלקל, מ"מ אנו דנין שוב אלו לא היה אחר אוחז עמו היה מקלקל והוי שוב הקטן כאינו יכול, זה לא מסתבר כיון דמ"מ עצם המעשה ג"כ שהוא נטילת נשמה יכול לעשות אלא התיקון אינו יכול לעשות, וצריך התישבות — אבל מעיקרו הוא טעות דגם התיקון הוא יכול לעשות והיינו להוציא מידי אבר מן החי, ואף דתהיה עדיין אסורה כאכילה, וכדאמרינן פסחים ע"ג א' בשוחט חטאת בשבת לע"ז, ואם קושיתי על הר"ן קושיא, נצטרך שוב על כרחק לסברא הנ"ל דכל שהאחד אינו מצווה, השני חייב ולא מקרי שניים שעשאוהו. אם יהיה אתו יישוב על קושיא זו על הר"ן בל ימנעו ממני.

סימן לה

לכבוד הרב המאוה"ג כו' כו' מוהר"א יהודא נ"י אבד"ק נ"ש שיריוניפס.

אל ירע בעיניו עלי איחור תשובתי, כי אמנם כן לרבות כתבי תשובה אשר עלי כי אותי יום יום ידרושון, הא בדידן והא בדידהו, הנני משיב על סדר ביאת המכתבים לידי, ולא הגעתי לעבור על דברי קדשו עד היום, אבל גם